

persbericht

Gemeenten presteren goed en geven meer uit

Den Haag, 14 november 2012

- In de periode 2005-2010 namen de gemeentelijke uitgaven toe met gemiddeld 2,1% per jaar (gecorrigeerd voor inflatie). De productie steeg in deze periode met 0,5% per jaar. Op de meeste terreinen namen de uitgaven dus sneller toe dan de productie.
- De gemeenten gaven in 2010 € 53,8 miljard euro uit voor publieke dienstverlening bij een totaal van € 51,9 miljard aan inkomsten. Het grootste deel van de inkomsten komt van het rijk. Ongeveer een kwart van de inkomsten wordt opgebracht door burgers en bedrijven in ruil voor geleverde diensten. 12% komt uit eigen middelen (belastingen en rendementen).
- De tegenvallende grondexploitatie is de belangrijkste oorzaak voor het tekort in 2010. In 2005 werd op de grondexploitatie nog € 660 miljoen winst gemaakt, in 2010 is dat omgeslagen in een verlies van € 720 miljoen.
- De productie is sterk toegenomen op de terreinen van openbare orde en veiligheid (3,3%), maatschappelijke ondersteuning (4,4% per jaar) en jeugdgezondheidszorg (4,8%).
- Op veel terreinen waar sterke kostprijsstijgingen worden waargenomen is er meestal ook sprake van kwaliteitsverbetering. De sterkste verbeteringen zien we bij openbare orde en veiligheid, onderwijs en openbare gezondheidszorg.
- Gemeenten gaan steeds meer samenwerken. In 2005 werd 6% van de totale uitgaven gezamenlijk met andere gemeenten uitgegeven, in 2010 is dit gestegen naar 14%.

Dit zijn enkele conclusies uit de SCP-publicatie *Maten voor gemeenten 2012. Prestaties en uitgaven van de lokale overheid in de periode 2005-2010*, die op 14 november verschijnt. In het rapport geven drs. Evert Pommer, drs. Ingrid Ooms, drs. Ab van der Torre en ing. Saskia Jansen een beeld van de uitgaven en prestaties van gemeenten in de periode 2004-2010. Sinds 2002 wordt deze rapportage jaarlijks op verzoek van het ministerie van BZK opgesteld.

Uitgaven

De gemeenten gaven in 2010 € 53,8 miljard uit voor publieke dienstverlening bij een totaal van € 51,9 miljard aan middelen, hetgeen resulteerde in een tekort van bijna € 2 miljard (3,6%). Een belangrijke bijdrage aan dit tekort bestaat uit verliezen op de grondexploitatie. In de periode 2005-2008 werd hierop nog een

gemiddelde winst van € 660 miljoen per jaar gemaakt. In 2009 was er een verlies van € 420 miljoen en in 2010 van € 720 miljoen.

Gemeenten financieren 6% van de uitgaven uit eigen belastingen en bijna 6% uit inkomsten uit eigen vermogen en deelnemingen. De overige inkomsten komen van het rijk en uit retributies en leges van burgers en bedrijven. De stijging in de uitgaven met gemiddeld 2,1% per jaar is mede het gevolg van de uitbreiding van het gemeentelijke takenpakket. In 2007 ging de verantwoordelijkheid voor de huishoudelijke hulp via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) naar de gemeenten over. In 2008 kregen gemeenten meer betrokkenheid bij de sociale werkvoorziening en de Centra voor Jeugd en Gezin. In 2010 is de groei van de uitgaven veranderd in een lichte daling (-0,4%).

Productie

Gemiddeld stijgt de productie in de periode 2005-2010 met 0,5% per jaar. Bij een gemiddelde uitgavenstijging van 2,1% per jaar betekent dit een kostprijsstijging van gemiddeld 1,6% per jaar. Een zelfde product (dienst) is dus voor de gemeente duurder geworden. Sterke uitgavenstijgingen gaan meestal gepaard met kwaliteitsverbetering. Dit is onder meer het geval bij openbare orde en veiligheid, onderwijs, cultuur en sport, re-integratie van bijstandontvangers, de (jeugd)gezondheidszorg en ruimte en wonen. Dit is niet het geval bij burgerzaken en inburgering. Bij burgerzaken wordt geïnvesteerd in het digitale loket. Bij inburgering heeft een stelselwijziging plaatsgevonden.

Gemeentelijke taken

In de loop der jaren hebben gemeenten te maken gekregen met taakmutaties (het afstoten van taken en het oppakken van nieuwe taken). De afgestoten taken liggen op het gebied van het onderwijs, de kinderopvang, de woningexploitatie en het openbaar vervoer. Huishoudelijke hulp werd in 2007 een nieuwe taak. De sociale werkvoorziening kwam in 2008 volledig onder regie van individuele gemeenten. Deze taakveranderingen hebben een gering verhogend effect gehad op de gemiddelde groei van de gemeentelijke uitgaven en de productie. De uitgaven voor gesubsidieerde arbeid en re-integratie stijgen veel sneller dan het aantal gerealiseerde banen en het aantal lopende trajecten. De gemeenten steken vooral steeds meer geld in beroepskwalificerende scholing, sociale activering en ondersteunende activiteiten. De productie voor inburgering heeft zich hersteld na de stelselwijziging in 2007.

Intergemeentelijke samenwerking

Gemeenten gaan steeds meer samenwerken om hun taken effectief en efficiënt te kunnen uitvoeren. Een belangrijke drijfveer hierbij is dat steeds meer rijkstaken worden overgeheveld naar gemeenten. Vaak gaat het hierbij om belangrijke voorzieningen die kleinere gemeenten moeilijk zelf kunnen organiseren.

Het aandeel van de intergemeentelijke uitgaven is gestegen van 6% in 2005 naar 14% in 2010. De stijging komt vooral door de taken die gemeenten zijn gaan uitvoeren bij de sociale werkvoorziening en de Wmo. Intergemeentelijke uitgaven vinden vooral plaats op de terreinen van werk en inkomen (28%) en zorg en

dienstverlening (28%). Bij milieu en leefomgeving (3%) en infrastructuur en economische zaken (1%) wordt nog maar weinig gemeenschappelijk uitgegeven.

Persbericht

SCP-publicatie 2012-27, *Maten voor gemeenten* van Evert Pommer, Ingrid Ooms, Ab van der Torre en Saskia Jansen, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, november 2012, ISBN 978 90 377 0624 6, prijs € 24,50
De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet-)boekhandel of te bestellen/downloaden via de website: www.scp.nl

Voor meer informatie over de inhoud van deze publicatie: Evert Pommer, e-mail: e.pommer@scp.nl , telefoon: 070-340 7947.

Voor algemene vragen: Irma Schenk, e-mail: i.schenk@scp.nl ,
telefoon: 070-340 5605.